

© Violet Corbett Brock

© SPN

SPN: Scheepvaartpolitie Police de la Navigation

Wanneer de modale burger het over de politie heeft, dan is de kans groot dat hij de behulpzame wijkagent bedoelt, of zich een recente bekeuring omwille van een snelheidsovertreding herinnert. Ook de Gerechtelijke Politie komt nogal eens voor het vizier en wie vaak met de trein en/of het vliegtuig reist, is bekend met de Spoorwegpolitie of de Luchthavenpolitie. Maar als u beroepshalve of in uw vrije tijd al eens in een commerciële of plezierhaven komt, dan heeft u ze vast al gezien: de witblauwe vaartuigen met het politielogo en een rompnummer, beginnend met SPN. Dit is een acroniem voor Scheepvaartpolitie – Police de la Navigation. In de Kustwachtstructuur is de Scheepvaartpolitie wellicht de meest operationele partner en bovendien in verschillende domeinen actief.

“De Scheepvaartpolitie is een onderdeel van de federale Politie en ressorteert onder de Algemene Directie van de Bestuurlijke Politie”, legt commissaris Jan Garcet uit. Hij was tot voor kort de chef van de eenheid SPN Oostende maar is sinds 1 december 2014 verantwoordelijk voor het nationaal coördinatiecentrum van EUROSUR, het nieuwe Europese grensbewakingssysteem. “De Scheepvaartpolitie vindt zijn oorsprong in de vroegere zeevaartpolitie. Door de politiehervorming werden de havenbrigades van de vroegere Rijkswacht en ook het territorium waarvoor ze bevoegd waren, in 2001 aan de Scheepvaartpolitie toegevoegd. Tegenwoordig tellen we zo’n 400 medewerkers. We verzekeren de eerstelijnsdienst in de zeehavens en in de belangrijkste plezierhavens, op de binnenvaartwegen en op alle wateren die onder de Belgische wetgeving vallen”, zegt commissaris Garcet.

België: klein landje, groot(s) op het water

In de Belgische Exclusieve Economische Zone zijn er 75.000 commerciële scheepsbewegingen per jaar. En behalve de

grenscontrole aan de Schengenzone – © SPN

grenscontrole aan de Schengenzone – © SPN

koopvaardischepen zijn in die zone ook vissers, pleziervaartuigen en militaire schepen aanwezig. Er is een heus windmolenpark en dicht bij de kustlijn beoefent men watersporten en vinden er evenementen plaats. De vier grootste ULCC's ter wereld (Ultra Large Crude Carrier) varen onder Belgische vlag. Dit zijn bijzonder grote olietankers van meer dan 320.000 ton, voor het transport van ruwe aardolie. Zo is de TI Europe een gevaarte van 380 meter lang en een waterverplaatsing van 440.000 ton! België behoort ook tot de wereldtop van de baggerscheepvaart. En op het vlak van de pleziervaart heeft Nieuwpoort de op één na grootste jachthaven van Noord-Europa. Het is dus voor de hand liggend dat de politie net als aan land, ook op het water o.a. het 'verkeer regelt', informatie verstrekt, preventief een oogje in het zeil houdt, waakt over de veiligheid, hulp biedt aan mensen in nood, overtredingen registreert en misdrijven opspoor.

Organisatie

De Scheepvaartpolitie wordt aangestuurd vanuit het commando in Brussel. Er zijn eenheden in Antwerpen, Gent, Oostende (met bijkomende post in Nieuwpoort), Zeebrugge (met antenne in Blankenberge) en Luik (met een post in Mons). Daarnaast zijn er nog enkele speciale afdelingen: Het TST (Technical Support Team, gestationeerd in Zeebrugge) is speciaal opgeleid voor de bediening van de technische middelen, het RUMMAGE-team verricht opzoekingswerk aan boord van schepen en de Scheepvaartpolitie is ook permanent aanwezig in het MIK (Maritiem Informatiekruispunt).

Opdrachten

“Een werkdag op het water is steeds onvoorspelbaar”, zegt commissaris Jan Garcet. Maar precies dat aspect maakt onze job zo boeiend en veelzijdig. Zo kan het bijvoorbeeld gebeuren dat we tijdens de visserijwacht - waarvoor we samenwerken met de Marine en de Dienst Zeevisserij - vaststellen dat een vaartuig zich in de verboden zone bij het windmolenpark bevindt. Of we zijn bezig met grenstoezicht en er komt een noodoproep binnen.” Voor wat die noodoproepen betreft, vragen we Jan of de mensen er zich nog niet voldoende van bewust zijn dat het Maritiem

grenscontrole en controle op registratie en uitrusting in de pleziervaart
© SPN

ordehandhaving op zee – © SPN

het patrouillevaartuig SPN-14 – © SPN

twee rhibs van de Scheepvaartpolitie – © SPN

het patrouilleschip SPN-09 voor anker in Oostende – © Kenny Mertens

“ Precies het gegeven ‘networking’ is zo belangrijk in het hele kustwachtgebeuren. Samenwerking is het sleutelwoord voor de toekomst.”

Jan Garcet

Reddings- en Coördinatiecentrum (MRCC) eigenlijk het eerste meldpunt is voor ongevallen op zee. “Dat zou zo moeten zijn”, zegt hij. “Dat is de bedoeling van het MRCC. De professionele maritieme wereld maakt inderdaad gebruik van de VHF-kanalen 16 en 67 maar de ervaring leert ons dat de doorsnee burger, met een gsm op zak, bij een noodgeval nog steeds de alarmcentrale 100 of 112 belt. Bij de uitvoering van onze taken komen we dus met heel veel verschillende mensen en diensten in contact. En precies het gegeven ‘networking’ is zo belangrijk in het hele kustwachtgebeuren. Samenwerking is het sleutelwoord voor de toekomst.”

Hieronder geven we u - in willekeurige volgorde - een overzicht van enkele actiedomeinen van de Scheepvaartpolitie:

- scheepvaartveiligheid (bv. optreden tegen overladen schepen, ondersteuning bieden aan de Vessel Traffic Services (zie Neptunus 309), enz...
- grenstoezicht (controle en bewaking)
- havenveiligheid
- International Ship & Port Facility Security (ISPS) (Zo hield de Scheepvaartpolitie nauwlettend een oogje in het zeil toen in juli 2014 tijdens de Navy Days het Amerikaanse commando- en controleschip USS Mount Whitney in de haven van

Zeebrugge lag aangemeerd.)

- visserijwacht
- controle scheepsdocumenten en bemanningsvoorschriften
- terrorismebestrijding (tegenwoordig in samenwerking met de dienst luchtsteun van de federale Politie om bv. vanuit een helikopter een boarding uit te voeren)
- illegale immigratie en mensenhandel
- drugsbestrijding
- diefstallen
- grenscontrole pleziervaart en controle op registratie en uitrusting
- toezicht op het mariene milieu (bv. het opsporen van illegale lozingen en andere vormen van pollutie)
- analyse van de radarbeelden (bv. VTS Zeebrugge)
- escorte van risicotransporten
- windmolenparken (bv. toezicht op veilig scheepvaartverkeer rond en een veilige bevoorrading van de windmolenparken)
- bijstand bieden aan personen in nood
- genegotieerd beheer publieke ruimte (Dit is de vakterm waarmee de Scheepvaartpolitie ‘ordehandhaving’ bedoelt, bv. bij grote evenementen aan zee, Greenpeace-acties, enz...)
- opvolging en controle van de binnenscheepvaart
- vaststelling scheepvaartongevallen

Middelen

De Scheepvaartpolitie beschikt over drie zeegaande vaartuigen die ze ‘lenen’ bij het Vlaamse Gewest. DAB Vloot levert de nautische bemanning voor deze boten. Het ‘vlaggenschip’ van de politievloot is het patrouilleschip SPN-09 (Damen Stan Patrol 2704). De SP-09 heeft een dekkraan om de SPN-10 (de RHIB die op het achterdek staat) te water te laten. Hij is ook uitgerust met politieradio’s, blauw zwaailicht en geluidssignaal, een terminal om de algemene nationale gegevensbank te raadplegen en een aansluiting voor de side scan sonar. De SPN-09 is een varend politiekantoor, compleet met pc’s, laptop en printer. De SPN-15 (Rodman Interceptor 55) is een snelle interventieboot die meer dan 40 knopen haalt. Dat is zo’n 85 km/u. De SPN-09 en SPN-15 hebben Oostende als uitvalsbasis. In Antwerpen heeft de Scheepvaartpolitie het patrouillevaartuig SPN-14 (Rodman Patrol 66) ter beschikking. Dit dient voornamelijk voor toezicht op de Schelde. Naast de drie vaartuigen van DAB Vloot heeft de SPN nog negen RHIB’s (rigid hull inflatable boat) en vijf patrouillevaartuigen voor de binnenwateren (Gent, Luik en Antwerpen).

Naast haar vaartuigen beschikt de Scheepvaartpolitie over migratiehonden

de snelle interventieboot SPN-15 - © SPN

en een flinke waslijst gespecialiseerd technisch materieel: een mobiele cargoscanner, een side scan sonar, een ROV (remotely operated vehicle), het mobiele drugsdetectietoestel, de bioradar,

CO2-detectie, nachtkijkapparatuur (thermisch en restlichtversterkers), de endoscopische camera, enz...

De Scheepvaartpolitie is permanent aanwezig in het Maritiem Informatiekruispunt – © Jorn Urbain

UAV-operator in het Maritiem Informatiekruispunt – © Jorn Urbain

De komst van de P901 Castor is de eerste stap naar een nationale operationele Kustwacht.”

Filip Schamp

Rechtstreekse link met Marine

Van alle Kustwachtpartners is de Scheepvaartpolitie wellicht het nauwst verbonden met de Marine. In het Maritiem Informatiekruispunt (MIK), gelegen in de marinebasis van Zeebrugge, werken de Marine, de Douane en de Scheepvaartpolitie dagdagelijks samen. Wij ontmoeten er commissaris Filip Schamp die ons het wat, waarom en hoe van deze samenwerking uitlegt:

“In het MIK monitoren we wat er zich op politieel gerechtelijk vlak afspeelt in de Belgische Exclusieve Economische Zone (EEZ), een gebied van 3500 vierkante kilometer. De Marine is gespecialiseerd in elektronische beeldopbouw. Ze beschikken over de radarbeelden van de Vessel Traffic Services en hebben toegang tot verschillende databanken (militaire, EU en NATO). De Scheepvaartpolitie is vooral geïnteresseerd in de combinatie ‘schepen en personen’ en de Douane werkt rond de combinatie ‘schepen en goederen’. Samen bekijken we wie er zich op zee bevindt en welke de risicoschepen zijn. Vervolgens gaan we na of ze in doorvaart zijn of een haven binnenlopen. Indien nodig geven we alle verzamelde informatie voor opvolging

en actie door aan de operationele afdeling van de Scheepvaartpolitie, de Federale Politie of de opsporingsdiensten van de Douane.”

Bij de oprichting van het MIK in 2007 werkten er twee leden van de Scheepvaartpolitie. Nu zijn er dat acht: één commissaris en zeven operatoren. Van die operatoren dragen er drie effectief het uniform van de politie en vier ervan zijn burgers. De permanentie loopt zeven dagen op zeven 24 uur per dag door. De mensen werken er beurtelings in een 12-urenshift. De drie partners die in het MIK samenwerken, hebben één gemeenschappelijk doel: informatieverspreiding. De werkwijze is ondertussen een goed geolied raderwerk. De ingewonnen informatie gaat men verifiëren en verrijken. Dit betekent dat men de info gaat toetsen en aanvullen met gegevens die beschikbaar zijn via de middelen van de MIK-partners. Er is dus de elektronische beeldvormingscapaciteit van de Marine en de Scheepvaartpolitie heeft bijvoorbeeld toegang tot de algemene nationale gegevensbank van de politie (die alle politieel vaststellingen bevat) en tot de databank van Justitie (waarin

De P901 Castor en de Scheepvaartpolitie, samen in de haven van Zeebrugge – © Jorn Urbain

alle personen terug te vinden zijn die ooit een gevangenisstraf hebben opgelopen). Tot slot maken de MIK-partners al hun informatie gebundeld over aan de bevoegde terreindiensten, opdat die er in hun werking iets zouden kunnen mee doen.

Op weg naar een nationale operationele Kustwacht

“Wij werken hoofdzakelijk rond thema’s als drugsmokkel, mensensmokkel, wapentrafiëk, gestolen voertuigen en illegale afvaltransporten”, zegt Filip Schamp. “Maar de Scheepvaartpolitie is ook de voorpost van de ‘Cel Vermiste Personen’. Met Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk wisselen we informatie uit over vermiste personen op de Noordzee. Wanneer een drenkeling aanspoelt, is een snelle identificatie belangrijk. En in de marge

werken we ook aan een nieuw project rond het bepalen van eenduidige referentiepunten langs onze kust.”

Op het ogenblik dat we bij de Scheepvaartpolitie in het MIK te gast zijn, is het nieuwe patrouilleschip van de Marine, de P901 Castor, bezig met zijn allereerste operationele opdracht. Tijdens deze eerste week als ‘ready duty ship’ zijn voor enkele dagen iemand van de Dienst Zeevisserij, de Douane en de Scheepvaartpolitie ingescheept. *“De P901 Castor biedt op dat vlak prima mogelijkheden”, aldus Filip Schamp. “Ik zie hierin zelfs de eerste stap naar een nationale operationele Kustwacht. Samenwerking tussen de verschillende Kustwachtpartners is immers de toekomst!”*

Franky Bruneel